

לימודי הפנאי

שתי יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	40	נקודות
פרק שני	30	נקודות
פרק שלישי	30	נקודות
סה"כ	100	נקודות

ג. חומר עזר מותר לשימוש: אין.

בשאלון זה 5 עמודים.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר,
אך מכוונות הן לנבחנות והן לנבחנים.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (40 נקודות)

ענה על שאלה 1 – שאלת חובה (40 נקודות).

שאלה 1

הקטע שלפניך מבוסס על סיפורו של רועי סדן, שהתפרסם ב־ynet ב־15.9.11. קרא אותו בעיון וענה על השאלות שבסופו.

מר עולם

היתקלות בדוב גריזלי באלסקה, שוד מזוין במקסיקו, מחלת מלריה במוזמביק, צליית מרשמלו על הר געש בגואטמלה – זה מה שעבר בשנתיים האחרונות בחור ישראלי שהקיף את הגלובוס על אופניים, עם שק שינה קטן ביד.

לדברי הבחור, אין הרבה מה לראות בפרודו ביי, הנקודה שבה התחיל את המסע. מרחבים אינסופיים של צמחיית טונדרה, כמה דובי גריזלי, אילי צפון ויתושים בגודל של מקדחה. זוהי הנקודה הצפונית ביותר באלסקה שאפשר לרכוב בה על אופניים. כך הוא מספר:

קטע הרכיבה הראשון שלי כלל 800 קילומטרים של דרכי בוץ, שלאורכן היה רק מקום אחד שבו היה אפשר להצטייד במזון. מכיוון שהיה אז קיץ, כלומר אור השמש האיר במשך 20 שעות ביממה, התחלתי לרכוב בשלוש לפנות בוקר. הרגשתי כאילו נולדתי מחדש. רכבתי ושרתי והתרגשתי כמו ילד. עברתי ביום ההוא יותר קילומטרים ממה שתכננתי, אבל האדרנלין וההתרגשות והאור שלא נגמר עשו את שלהם. בסביבות 21:00, קצת לפני השקיעה הצפונית הארוכה, עצרתי. למחרת הייתי מותש. כל האימונים שעברתי, כל הפעמים שטיפסתי לחרמון על האופניים, שום דבר לא הכין אותי לדבר האמיתי. בחיים לא חשבתי שאיאלץ לרכוב בתוך כילה כדי להגן על עצמי מיתושי הטונדרה הענקיים, שדוקרים כמו מחט ומסוגלים לעקוץ גם דרך שתי שכבות של בגדים.

ככל שעברו הימים הייתי עייף יותר ורעב יותר. לא הצטיידתי במזון כמו שצריך, והשיעור הראשון שלי באלסקה היה להבין שבמקום כזה משלמים ביוקר על כל טעות. בכל קילומטר שעברתי יכולתי למצוא מאות סיבות להפסיק הכול ולחזור הביתה, אבל ידעתי שאלה קשיים של התחלה. בסופו של דבר הגעתי למקום ששמו "סוס מת" ("Dead Horse"). שם, יחד עם נהגי משאיות שלבשו אוברולים מוכתמים בשמן, הצטיידתי באוכל וניהלתי את השיחה הזאת:

"לאן אתה רוכב על האופניים האלה?"
 "400 קילומטר מכאן, לכיוון פיירבנקס. באתי מפרדו ביי."
 "ואחרי פיירבנקס, לאן אתה מתכוון להגיע?"
 "לקנדה ומשם בחזרה לארצות הברית, ואז למקסיקו."
 "ואז?"
 "אז אחצה את מקסיקו למרכז אמריקה, ואחצה גם את דרום אמריקה."
 בשלב הזה התחיל הנהג להסתכל עליי בצורה קצת מוזרה כאילו אני צוחק עליו, אבל המשיך
 בשיחה. "אתה חוצה את דרום אמריקה וחוזר הביתה?"
 "לא. אחרי דרום אמריקה אחצה את אפריקה ואז את אירופה ומשם אמשיך לאסיה ואקנח
 באוסטרליה. בסוף, אחזור הביתה ואעלה לירושלים על האופניים שלי."
 "ומתי יהיה לך זמן ללכת לפסיכיאטר?" הוא שאל בשיא הרצינות, "לדעתי זה יחסוך לך המון
 קילומטרים..."

ענה על ארבעה סעיפים מבין חמשת הסעיפים שלפניך (לכל סעיף – 10 נקודות)

- א. 1. קיימות **שלוש** גישות להגדרת הפנאי: פנאי כזמן, פנאי כפעילות, פנאי כמשמעות. הסבר בקצרה **כל אחת** מהגישות האלה.
2. איזו מבין הגישות להגדרת הפנאי מתאימה לסיפורו של רועי סדן? נמק את תשובתך.
- ב. הפירמידה של נאש (Nash) מתארת את רמות המעורבות בפעילויות הפנאי.
 1. ציין את ארבע רמות המעורבות בפירמידה של נאש.
 2. ציין **שתי** פעילויות פנאי המסווגות כחוביות בפירמידה של נאש. הבא דוגמה מתוך הקטע **לכל אחת** מהפעילויות שצינת.
- ג. סטיבנס (Stebbins) מבדיל בין שני סוגי פנאי: פנאי רציני ופנאי אקראי.
 1. הסבר מהו **פנאי רציני**.
 2. ציין את **שלושת הסוגים** של פנאי רציני. הסבר באיזה סוג של פנאי רציני עוסק רוכב האופניים רועי סדן.
- ד. 1. פעילות הפנאי מספקת למבצע הפעילות **גמול פנימי**. הסבר מהו גמול פנימי והבא דוגמה **אחת** מתוך הכתבה לגמול פנימי.
2. פעילות הפנאי מספקת למבצע הפעילות גם **גמול חיצוני**. הסבר מהו גמול חיצוני והבא דוגמה **אחת** מתוך הכתבה לגמול חיצוני.
- ה. 1. הסבר מהו **פנאי ביחיד** – **התבודדות**.
2. רוכב האופניים המתואר בכתבה מטייל ביחידות, למרות זאת לא נוכל להגדיר את פעילות הפנאי שלו כהתבודדות. הסבר מדוע.

פרק שני (30 נקודות)

ענה על שתיים מבין השאלות 2–5 (לכל שאלה – 15 נקודות).

שאלה 2

תחום הפנאי זכה להכרה בינלאומית.

(6 נק') א. הסבר מהי מטרתה של "המגילה הבינלאומית לחינוך לפנאי".

(9 נק') ב. ציין **שלושה** מסעיפי "המגילה הבינלאומית לחינוך לפנאי".

שאלה 3

תושבי ישראל נהנים מפעילויות פנאי מגוונות.

(10 נק') א. הסבר בקצרה את **ארבעת** המשתנים המשפיעים על צריכת הפנאי בישראל.

(5 נק') ב. ציין פעילות פנאי שהיא ייחודית לישראל, ואינה מושפעת מהמשתנים שצינת בתשובתך לסעיף א'.

שאלה 4

במחקר הפנאי משתמשים במודלים שונים להבנת המשמעות של הפנאי.

(6 נק') א. המושגים "חופש", "רוגע" ו"פולחן" מאפשרים להסביר את הצורך בפנאי ואת משמעות הפנאי. תאר את הקשר של **כל אחד** מהמושגים האלה לפנאי.

(9 נק') ב. החוקר קלי (Kelly) מציג **שלושה** מודלים של סגנון הפנאי. ציין את שמו של **כל אחד** מהמודלים והסבר **אחד** מהם.

שאלה 5

בעת החדשה אימצו משטרים שונים שיטות כלכליות שונות. לכל שיטה כלכלית השפעה שונה על הפנאי.

(8 נק') א. תאר את היחס לפנאי במשטר **הקפיטליסטי** ואת היחס לפנאי במשטר **הסוציאליסטי**. הסבר כיצד השיטה הכלכלית הנהוגה בכל אחד מהמשטרים האלה משפיעה על יחסו לפנאי ועל פעילות הפנאי המתקיימת בו.

(7 נק') ב. ישנן כמה נקודות מבט המתייחסות לקשר האפשרי בין הבחירה של אנשים לעסוק בפעילויות פנאי ובין עבודתם ומעמדם. הצג **שתיים** מבין נקודות המבט על הקשר הזה.

פרק שלישי (30 נקודות)

ענה על חמש מבין השאלות 6–15 (לכל שאלה – 6 נקודות).
בכל שאלה מופיע מושג. הסבר אותו בקצרה.

שאלה 6 נופש

שאלה 7 אינדיבידואליזם

שאלה 8 אינפורמציה שימושית

שאלה 9 תאגידי פנאי

שאלה 10 קולקטיביזם

שאלה 11 זמן ליניארי

שאלה 12 דעה קדומה

שאלה 13 פנאי אקראי

שאלה 14 אתיקת עבודה

שאלה 15 תרבות משנה

בהצלחה!